

## 82. *Epipogium aphyllum* Sw.

### Nekaj novejših podatkov o uspevanju prizadete (E) vrste v Sloveniji

### Some recent founds of an endangered (E) species *Epipogium aphyllum* in Slovenia

**0158/3** Slovenija: Gorjanci, zahodno od vasi Javorovica pod Kalskim hribom, bukov gozd, 780 m n. m. Det. N. Kosec & J. Kosec, 10.07.2003. *E. aphyllum* se od prve najdbe v letu 2003 na tem nahajališču pojavlja vsako leto, s po enim, redkeje več cvetočimi primerki, vendar ne vedno na istem mestu (J. Kosec).

**0158/4** Slovenija: Gorjanci, Kozarje, ob gozdni cesti Črneča vas – Kozarje, bukov gozd, 720 m n. m. Det. J. Kosec, 13.07.2003. Po tem letu rastlina na tem nahajališču kljub večkratnemu preverjanju ni bila najdena (J. Kosec).

**9548/4** Slovenija: Julijske Alpe, Trenta, zahodno pobočje Mlinarice, redek bukov gozd nad cesto prelaz Vršič – Trenta, 1040 m n. m., 17.07.1999, det. B. Dolinar (potrjeno: B. Dolinar, 16.07.2000, 21.07.2003, 25.07.2004 in 20.07.2006; v letih 2001, 2002, 2005 in 2007 *E. aphyllum* na tem nahajališču ni bilo). Število cvetočih poganjkov je od tri v letu 2006 do dvaindvajset v letu 2004. V dolini Mlinarice sta *E. aphyllum* objavila že DAKSKOBLER & MLEKUŽ (1998).

**9648/1** Slovenija: Julijske Alpe, dolina Soče, Spodnja Trenta, ob potoku Beladovec pri Markovem mostu, 580 m n. m. Foto S. Strgulc Krajšek, 28.06.2007, det. N. Jogan.

**9653/1** Slovenija: Gorenjska, Kamniške Alpe, Zgornje Jezersko, Makekova Kočna, ob poti iz Zg. Jezerskega do slapu Čedca, ca. 1010 m n. m. Det. A. Kuhelj, 15.08.2006.

**9653/2** Slovenija: Logarska dolina, severno od kočice na Klemenči jami, planinska steza od kočice do Plesnikove planine, v podrasti bukovega gozda, 1250 m n. m. Det. B. Dolinar, 20.07.2003 (potrjeno: B. Dolinar, 15.07.2006).

**9748/2** Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Ukanc, Dom pri Slapu Savica – Dom na Komni, ob planinski poti, ca. 1000 m n. m. Leg. & det. B. Frajman, 03.07.2007, LJU.

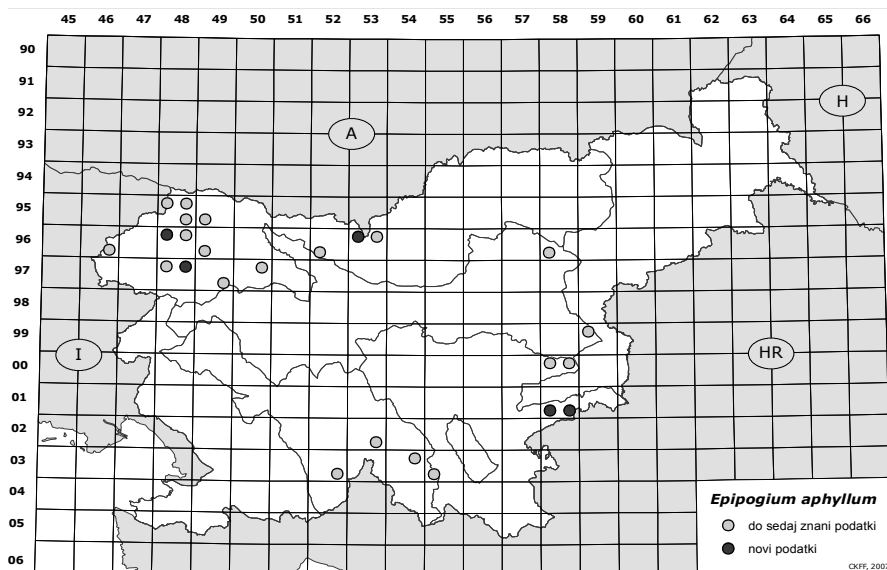
Brezlistni nadbradec velja za eno redkejših vrst kukavičevk, vezano zlasti na montanske (bukove) gozdove (RAVNIK 2002, JOGAN 2007). To mikotrofno vrsto le redko srečamo v naravi, saj lahko več let zapovrstjo preživi pod površino zemlje. Leto 2007 je bilo v tem pogledu izjemno, saj je nadbradec kar na nekaj nahajališčih zacvetel. Morda mu je ustrezala topla pomlad, nato pa razmeroma vlažen začetek poletja.

Pogled na zemljevid razširjenosti (JOGAN & al. 2001) sicer kaže, da naj bi vrsta pri nas ne bila zelo redka, pojavlja se raztreseno v AL (Julijske in Kamniške Alpe), PA, DN in PD fitogeografskem območju (JOGAN 2007). Večina podatkov, na katerih je osnovan zemljevid razširjenosti pa je starejših od 10 let. Nekaj novejših najdb sta pred kratkim objavila še DAKSKOBLER & ČUŠIN (2002) in DAKSKOBLER (2005).

Večina tukaj objavljenih nahajališč je iz okolice že znanih, na zemljevidu razširjenosti (sl. 1) pa prikazujemo sedanjo vednost o razširjenosti te vrste pri nas. Novi kvadranti so označeni s črnimi krogi, že objavljeni podatki pa s sivimi. Zemljevid razširjenosti so izdelali na Centru za kartografijo favne in flore (CKFF).

V rdečem seznamu (ANONYMOUS 2002) je *Epipogium aphyllum* uvrščen med prizadete vrste (E). Kot kažejo najdbe v preteklih nekaj letih, se pojavljanje te vrste v primerjavi s

pojavnjem v preteklosti ni bistveno zmanjšalo, vrsta pa tudi ne raste v habitatih, ki bi jih neposredno ogrožal človek oz. imel do njih velik ekonomski interes. Sicer brezlistnega nadbradca v naravi ne srečamo prav pogosto, vendar pa je to verjetno zgolj zaradi njegove specifične biologije in pojavljanja nadzemnih poganjkov samo v določenih sezonah. Vrsta pa kljub temu ni pogosta, zato bi bila bolj smiselna uvrstitev med redke vrste slovenske flore (R), vsaj dokler gospodarjenje z gozdovi ostane takšno, kot je bilo doslej.



**Slika 1:** Razširjenost vrste *Epipogium aphyllum* v Sloveniji.

**Figure 1:** Distribution of *Epipogium aphyllum* in Slovenia.

## Literatura

- ANONYMOUS, 2002: Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Ur.l. RS, št. 82/2002.
- DAKSKOBLER, I. & B. ČUŠIN, 2002: Floristične novosti iz Posočja (zahodna Slovenija) – II. Hladnikia (Ljubljana) 14: 13-31.
- DAKSKOBLER, J. & J. MLEKUŽ, 1998: *Epipogium aphyllum*. V: Jogan, N.: Nova nahajališča. Hladnikia 10: 61.
- DAKSKOBLER, I., 2005: Floristične novosti iz Posočja in sosednjih območij v zahodni severozahodni Sloveniji - IV. Hacquetia (Ljubljana) 4/2: 173–200.
- JOGAN, N. (ed.), T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- JOGAN, N., 2007: Orchidaceae. In: Martinčič A., T. Wraber, N. Jogan, A. Podobnik, B. Turk, B. Vreš, V. Ravnik, B. Frajman, S. Strgulc Krajšek, B. Trčak, T. Bačič, M. A. Fischer, K.

Eler & B. Surina: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 756–784.

RAVNIK, V., 2002: Orhideje Slovenije. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 192 pp.

## Zahvala

Zahvaljujemo se B. Trčak in A. Šalamunu iz CKFF za posredovanje podatkov in izdelavo zemljevida razširjenosti.

BRANKO DOLINAR, BOŽO FRAJMAN, JOŽE KOSEC, ANKA KUHELJ, SIMONA STRGULC KRAJŠEK

## 83. *Geum reptans* L.

### Drugo nahajališče v Julijskih Alpah The second locality in the Julian Alps

9648/2 (UTM VM03) Slovenija: Julijske Alpe, Triglavsko pogorje, na grebenu Kanjavec–Poprovec, malo naprej od kote 2474 m (kjer je mejnik nekdanje italijansko-jugoslovanske meje), v smeri proti Poprovcu, prisojno pobočje tik pod grebenom, na grobem apnenčastem grušču, 2740 m n. m. Leg. & det. Branko Zupan, 2. 7. 1999, herbarij LJU. Fitocenološki popis nahajališča naredila I. Dakskobler & B. Zupan, 26. 7. 2007, delovni herbarij ZRC SAZU.

Plazeča sretena je južnoevropska gorska vrsta, značilna predvsem za silikatna melišča alpskega in nivalnega pasu (AESCHIMANN & al. 2004: 758). V Sloveniji, kjer v alpskem pasu prevladuje karbonatna podlaga, je zelo redka. Vse do julija leta 1999 smo jo poznali le na enem, a precej obsežnem nahajališču, na Mangartu (WRABER & SKOBERNE 1989: 171). Po arealni karti, ki so jo kasneje objavili JOGAN & al. (2001: 181), je sicer ta vrsta razširjena na skoraj celotnem slovenskem ozemlju, vendar je to očitno groba napaka in je pri natisu te karte prišlo do nesporazuma, zato prilagamo sliko njene dejanske razširjenosti (sl. 1), ki smo jo pripravili z računalniškim programom FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003).

Najditelj novega nahajališča (prvi avtor tega zapisa) je svojo najdbo sporočil prof. dr. Tonetu Wraberju in mu poslal tudi herbarijski primerek. Novo nahajališče je bilo prvič posredno, brez navedbe najditelja, objavljeno v monografiji o Henriku Freyerju (WRABER 2002: 116), pri podnapisu k fotografiji vrste *Geum reptans*, nato tudi v knjigi 2 x Sto alpskih rastlin na Slovenskem (WRABER 2006: 78), v Planinskem vestniku (WRABER 2007: 34) in v novi izdaji Male flore Slovenije (MARTINČIČ 2007: 251). Menimo, da je umestno, da to novo nahajališče predstavimo tudi v reviji Hladnikia.

Plazeča sretena na grebenu Poprovca raste na zelo majhni površini, okoli 1 m<sup>2</sup>, na grobem grušču tik pod grebenom, na stiku dveh tu prevladujočih rastlinskih združb – združbe triglavske rože (*Potentilletum nitidae* Wikus 1959), ki porašča sam greben in skalnate dele pod njim (v njej smo, malo naprej proti Poprovcu, našli tudi triglavsko neboglasnico, *Eritrichum nanum*) in združbe okrogolistnega mošnjaka in julijskega maka (*Papaveri julici-Thlaspietum rotundifolii* T. Wraber 1970), ki naseljuje grušč tik pod grebenom.